

Nemzeti
Közszolgálati Egyetem
Vezető-és Továbbképzési Intézet

FÉZER TAMÁS

Turisztikai igazgatás

Budapest, 2014

A tananyag az ÁROP-2.2.19-2013-2013-0001 Elektronikus képzési és távoktatási anyagok készítése című projekt keretében készült el.

Szerző:

© Fézer Tamás 2014

Kiadja:

© NKE, 2014

Felelős kiadó:

Patyi András
rektor

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
www.ujszechenyierv.gov.hu
06 40 638 638

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

TARTALOM

I. A turisztikai igazgatás jellemzői	4
II. A Nemzeti turizmusfejlesztési koncepció.....	6
III. A turisztikai igazgatás állami szervezetrendszere	8
1. Országgyűlés	8
2. Nemzetgazdasági miniszter.....	8
3. Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal	9
4. Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság	10
5. Magyar Turizmus Zrt.	10
6. Nemzeti Turisztikai Bizottság	11
7. Regionális Idegenforgalmi Bizottságok	11
IV. A turizmus irányításával együttműködő szervezetek	13
1. A vállalkozások által létrehozott szakmai szervezetek.....	13
2. Magyar Nemzeti Üdülési Alapítvány	13
3. Nemzetközi turisztikai szervezetek.....	13
V. Vállalkozások a turizmus területén.....	15
1. Szálláshelyek	15
2. Utazási irodák	16
3. Turisztikai közlekedési eszközök	16
4. Idegenvezetők	16
5. Szekunder turisztikai vállalkozások.....	16
VI. Fogyasztóvédelmi rendelkezések a turisztikai szolgáltatások piacán.....	18
1. Utazási szerződések.....	18
2. Timesharing.....	19
Irodalomjegyzék	22
Fogalomtár	23

I. A turisztikai igazgatás jellemzői

A turizmus piaca a 2000-es években látványos növekedést produkált, és a 2008-ban kezdődött gazdasági válság ellenére is olyan fontos szektora maradt a magyar gazdaságnak, melynek szabályozása, igazgatása megkerülhetetlen eleme a magyar jognak. Hazánkban a kereskedelmi szálláshelyek kapacitása 2012-ben közel 340 ezer férőhely volt¹, melyet a magyar lakosság mellett egyre növekvő mértékben vesznek igénybe külföldi látogatók is². A kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvény (a továbbiakban: Kertv.) bár kódex jelleggel kívánja szabályozni a kereskedelmi tevékenység folytatásának – köztük a kereskedelmi jellegű turisztikai szolgáltatásoknak a – kereteit, a turizmus hazai szabályanyaga meglehetősen töredezett. A téma önálló tárgyalását mindemellett nem csupán a turizmus egyre növekvő jelentősége támasztja alá, hanem az a tény is, hogy napjainkban olyan kiterjedt joganyagról beszélhetünk a turisztikai szolgáltatások piacán, melynek rendszerezése, logikája egyaránt merít a gazdasági magánjog, a gazdasági közjog és a fogyasztóvédelmi jog szabályanyagából, szabályozási elveiből. A turisztikai igazgatásban számos közigazgatási szerv, szakmai és civil szervezet, illetve nemzetközi szervezet jut szerephez. Az állam feladata természetesen nem lehet a teljes szektor igazgatásának és működtetésének felvállalása, így a keretek megteremtése, a jogkövető magatartás kikényszerítésének biztosítása mellett Magyarország is jelentős erőforrásokat használ fel annak érdekében, hogy a turisztikai vállalkozások és a szolgáltatások igénybevevőinek érdekvédelmi szervezetei minél nagyobb részt vállaljanak hazánk turizmuspolitikájának megvalósításában, az ország turisztikai bevételeinek növelése érdekében. A turisztikai igazgatás célterületei szerteágazó voltak miatt nehezen kategorizálhatók, azonban általánosságban **négy nagy területét** különböztethetjük meg:

- * turisztikai **szabályozás (jogi és gazdasági környezet) és stratégiaalkotás;**
- * turisztikai **vállalkozások** létrehozásával, engedélyezésével, ellenőrzésével, szankcionálásával kapcsolatos hatósági feladatok, ideértve a fogyasztóvédelmi célok érvényre juttatását is;
- * turisztikai **marketing;**
- * turisztikai irányítással együttműködő szakmai és civil szervezetek.

A turisztikai igazgatást azonban el kell választanunk a közlekedési szektor elkülönült szabályozásától, hiszen a közlekedési jog bár kétségtelenül érinti az utazási szolgáltatások egyik szegmensét, azonban jármódtól függően (közúti, vasúti, légi, vízi) a fuvarozóval szemben támasztott speciális kötelezettségek, a fogyasztóvédelmi előírások önálló jogterületet képeznek.

Önellenőrző kérdések

1. Mikor kezdődött a hazai turizmus látványos növekedése?

.....

2. Mi indokolja a turizmus jogterületének szabályozását?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

1 A Központi Statisztikai Hivatal adatai alapján 2012-ben 3 175 kereskedelmi szálláshely működött az országban, amelyek összesen 336 397 férőhelyet kínáltak. Forrás: http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_oga001.html (Letöltés ideje: 2013. augusztus 22.)
2 A Központi Statisztikai Hivatal adatai alapján 2012-ben 43 565 000 külföldi állampolgár látogatott Magyarországra, akik közül 10 353 000 fő legalább egy éjszakát eltöltött hazánkban. Forrás: http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_ogt002a.html (Letöltés ideje: 2013. augusztus 22.)

3. Mely törvény szabályanyagában jelenik meg leghangsúlyosabban a turizmus?

.....

4. Melyek a turisztikai irányítás főbb területei?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

5. Miért nem tartozik bele a közlekedési jog a turisztikai igazgatásba?

.....
.....
.....
.....

II. A Nemzeti turizmusfejlesztési koncepció

A 2005-2013-as időszakra elfogadott Nemzeti turizmusfejlesztési stratégiát követi a 2014-es évtől kezdődő időszakra megalkotott Nemzeti turizmusfejlesztési koncepció, amely **négy fő célt** (és egy horizontális célt) azonosít:

- * kínálatfejlesztés;
- * a versenyképességet javító környezet megteremtése;
- * a turizmus intézményrendszerének megerősítése;
- * a nemzetközi és ezen belül elsősorban a keleti nyitás, külpiaci marketing és értékesítés.

A **tematikus fejlesztések fő irányait** az egészségturizmus, az örökség-és kulturális turizmus, valamint az üzleti (MICE) turizmus jelenti. A **meghatározott vonzerővel bíró turisztikai termékek** a vallási turizmus, a fesztiválok és rendezvények, valamint a bor- és gasztronómiai turizmus. A külföldi látogatók tartózkodási idejének növelése régóta központi kérdés, hiszen követve a nemzetközi tendenciákat, a fapados légitársaságok elterjedése okán és a gazdasági válság fizetőerőt csökkentő hatásai miatt a külföldről érkező látogatók Magyarországon is csupán néhány vendégéjszakát töltenek el. A **tartózkodási idő növelésére alkalmas témák** közé sorolja a koncepció az ökoturizmust, a kerékpáros turizmust, a víziturizmust, a lovasturizmust és a falusi és agroturizmust. A **területi fókusztermékek** közül nemzetközi desztinációként továbbra is Budapest és környéke a meghatározó, míg Közép-európai desztinációként azonosítja a koncepció a Balaton térségét. A gyógyászati és orvosturisztikai szolgáltatások kiemelt jelentősége figyelhető meg az elmúlt években, a koncepció 16 magyar település tekintetében irányozza elő a gyógyhelyi, gyógytársági lehetőségek még fokozottabb kihasználását. A tematikus területek esetében – ahol a kínálat célirányosan fejleszthető egy termék köré – az öko-, vízi-, kerékpáros, zarándok, vallási-, örökségi-, ifjúsági turizmust, a bor és a gasztronómiára épülő turizmust említi. A **kínálatfejlesztés** területén a szolgáltatásokra és a vendéglátásra, a K+F+I területre, az elérhetőség (infrastruktúra) javítására, valamint új fejlesztési és értékteremtési területek bekapcsolására, turisztikai hasznosítására helyezi az anyag a hangsúlyt. A versenyképességet javító környezet kialakítása érdekében a célok között az intézményrendszer fejlesztése, a jogi és üzleti környezet javítása, a finanszírozás, a humánfejlesztés és oktatás, a szektor érdekérvényesítő képességének növelése, a megújuló szolgáltatáskultúra és a Széchenyi Pihenő Kártya rendszerének fejlesztése szerepel. A **horizontális célok** között nagy szerepet szán a koncepció az akadálymentesítésnek, a fenntarthatóságnak, a társadalmi felelősségnek, a nemzeti értékek hangsúlyozásának, a megbízható és minőségi szolgáltatások megismertetésének.

Önellenőrző kérdések

1. Mely stratégiát követi a Nemzeti turizmusfejlesztési koncepció?

.....

2. Melyek a 2014-től hatályos Nemzeti turizmusfejlesztési koncepció főbb célkitűzései?

.....
.....
.....
.....
.....

3. Melyek a turizmus tematikus fejlesztésének fő irányai?

.....

4. Melyek a meghatározott vonzerővel rendelkező turisztikai termékek?

.....
.....
.....

5. Milyen lehetőségek biztosításával próbálják meg meghosszabbítani a turisták által Magyarországon töltött időt?

.....
.....

III. A turisztikai igazgatás állami szervezetrendszere

1. Országgyűlés

A turizmus igazgatási rendszerének tárgyalását az **Országgyűléssel** kell kezdenünk. A turizmus fejlődésével a Parlament vált a szektorban működő vállalkozásokkal kapcsolatos törvényi szintű jogalkotás letéteményesévé. A turizmus gazdasági alapjainak törvényi szintű szabályozása körében meg kell említenünk a költségvetési törvényt, amely kijelöli a szektor fejlesztésére költhető költségvetési forrásokat (**Turisztikai célélőirányzat**). Ezen túlmenően a turisztikai jellegű szolgáltatási és kereskedelmi tevékenységet végző vállalkozások működésének alapvető keretei is törvényben kerülnek rögzítésre.

Az Országgyűlés munkáját segítő 2010 óta működik az **Országgyűlés Sport- és turizmusbizottsága**, amely a jogalkotással, koncepcióalkotással kapcsolatban a törvényhozó mellett kezdeményező, javaslattevő, véleményező feladatokat lát el, és segíti az Országgyűlést a Kormány turizmussal kapcsolatos munkájának ellenőrzésében. A Parlament elé kerülő, turizmust érintő törvényjavaslatokat, határozattervezeteket nem csupán véleményezi a Bizottság, de maga is rendelkezik ilyen jogalkotást, határozathozatalt elindító, javaslattevő hatáskörrel. Generálisan pedig a Bizottság feladata, hogy a turisztikai szempontokat, az ágazat fejlődését szolgáló érdekeket – melyek hangsúlyozottan állami érdekek – érvényre juttassa a jogalkotásban.

2. Nemzetgazdasági miniszter

A nemzetgazdasági miniszter a Kormány turizmuspolitikájának megvalósításáért felelős tagja, aki e **felelőssége** körében:

- * előkészíti különösen a kereskedelemről szóló jogszabályokat, továbbá e tárgykörökben felhatalmazás alapján miniszteri rendeleteket ad ki;
- * előkészíti a turizmusról, vendéglátásról, az utazásszervező és -közvetítő tevékenységről, az utazási és utazást közvetítő szerződésről, a falusi- és agroturizmusról, valamint a gyógytényezők, egészségügyi tényezők vonatkozásában az emberi erőforrások miniszterével együttműködve az egészségutizmusról szóló jogszabályokat, továbbá e tárgykörökben felhatalmazás alapján miniszteri rendeleteket ad ki;
- * meghatározza a kereskedelem, a turizmus, a vendéglátás irányításának cél-, eszköz- és intézményrendszerét, fejlesztési koncepcióját;
- * kidolgozza a turizmusfejlesztés koncepcióját és támogatási rendszerét, a vallási turizmus tekintetében az emberi erőforrások miniszterének közreműködésével;
- * közreműködik az európai uniós támogatásokkal megvalósuló turisztikai programok kidolgozásában, szakmai véleményezésében;
- * kialakítja és működteti a turizmus kormányzati irányítási és intézményrendszerét;
- * összehangolja az európai uniós tagságból adódó kormányzati turisztikai feladatok, a turizmus fejlesztését szolgáló nemzetközi programok végrehajtását, valamint közreműködik az európai uniós tagsággal összefüggő kormányzati kapcsolatok szervezésében, elősegíti a két- és többoldalú nemzetközi turisztikai kapcsolatok fejlesztését, továbbá részt vesz a multilaterális és regionális nemzetközi turisztikai szervezetek munkájában;
- * irányítja a belföldi és nemzetközi turisztikai marketingtevékenységet;
- * együttműködik az érintett miniszterekkel a gyermekek és a fiatalok iskolán kívüli szabadidőtöltéséhez kapcsolódó turisztikai szolgáltatások feltételeinek fejlesztésére vonatkozó programok kidolgozásában és végrehajtásában;
- * együttműködik az érintett miniszterekkel az ifjúsági turizmussal kapcsolatos feladatok végrehajtásában;
- * együttműködik az érintett miniszterekkel a falusi és agroturizmussal kapcsolatos vidékfejlesztési feladatok ellátásában;
- * irányítja a Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatalt és a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóságot;
- * működteti a Fogyasztóvédelmi Tanácsot, a Piacfelügyeleti Munkacsoportot, a Regionális Idegenforgalmi Bizottságokat és a Nemzeti Turisztikai Bizottságot.³

3 212/2010. (VII. 1.) Korm. rendelet az egyes miniszterek, valamint a Miniszterelnökséget vezető államtitkár feladat- és hatásköréről 77. §

A Nemzetgazdasági Minisztérium Tervezéskoordinációért Felelős Államtitkárságának kiemelt szakmai területét jelenti a turizmus. Ennek érdekében az Államtitkárságon belül Turizmusért Felelős Helyettes Államtitkárság, valamint szakmai főosztály (**Turisztikai és Vendéglátóipari Főosztály**) működik. Az Államtitkárság a miniszter részére javaslatot tesz a turizmus rövid-, közép- és hosszú távú céljainak, fejlesztési koncepciójának kidolgozására, valamint ellátja a turisztikai szervezetek (TDM) regisztrációs feladatait. A TDM rendszer célja, hogy területi szinten is megjelenítse a stratégiai célokat a termékfejlesztési, projektmenedzsment feladatokat lásson el, valamint a turisztikai információs rendszert kiszélesítse, és a marketing tevékenységet erősítse.

3. Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal

Ahogy a kereskedelmi tevékenységek esetében általában, úgy a kereskedelmi jellegű turisztikai szolgáltatások esetében is a Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal (a továbbiakban: MKEH) az a közigazgatási szerv, amelyik **engedélyezési és ellenőrzési feladatokat lát el**. A MKEH **Idegenforgalmi Osztálya** a Magyarországon letelepedett és az Európai Gazdasági Térség valamely államában honos vállalkozásoknak a Magyarország területén nyújtott szolgáltatásaival kapcsolatban végez a piacra lépéssel (tevékenység folytatásának megkezdéséhez szükséges feltételek vizsgálata), engedélyezésével, bejelentésével, nyilvántartásba vételével, ellenőrzésével kapcsolatos feladatokat. A turisztikai szolgáltatók közül a következő **vállalkozások** azok, amelyekkel kapcsolatban a MKEH Idegenforgalmi Osztály a fenti jogköröket gyakorolja:

- * utazási vállalkozások;
- * tartós szálláshasználati szolgáltatási vállalkozások (timeshare vállalkozások);
- * idegenvezetők;
- * lovas szolgáltatók;

Az **utazási vállalkozások** két fajtája az utazásszervező és az utazásközvetítő vállalkozások. Az utazásszervező vállalkozások az utassal utazási szolgáltatások (vagy utazási csomag) igénybevételére vonatkozóan kötnek szerződést. Az utazásközvetítő vállalkozások – nevükből adódóan – más utazásszervező vállalkozás utazását közvetítik az utas felé, ezzel közreműködőként lépnek be az utas és az utazásszervező közötti jogviszonyba, megbízási vagy bizományi konstrukcióban. Az utazási vállalkozásokról a MKEH nyilvántartást vezet. A tevékenység folytatásának feltétele a nyilvántartásba vétel (hatósági engedély). A regisztrációs eljárás valódi engedélyezési eljárás, hiszen a nyilvántartásba vétel során a hatóság ellenőrzi a jogszabályi feltételeknek (személyi, tárgyi infrastruktúrára és a vagyoni biztosítékra vonatkozó feltételeknek) való megfelelést. A 213/1996. (XII. 23.) Korm. rendelet az utazásszervező és –közvetítő tevékenységről értelmében előírja, hogy csak olyan utazási vállalkozó vehető nyilvántartásba, amely a Kertv.-ben rögzített, kereskedelmi szolgáltatókkal szemben támasztott általános feltételeken túl az alábbi **követelményeknek** is megfelel:

- * legalább egy munkavállalóként vagy foglalkoztatásra irányuló egyéb jogviszonyban dolgozó személynek utazásszervezői minősítő vizsgával vagy **szakképesítéssel** és szakmai gyakorlattal kell rendelkeznie;
- * utazásszervező vállalkozás esetén a jogszabályban meghatározott mértékű **vagyoni biztosítékkal** (bankgarancia, biztosítási szerződés, pénzbeli letét hitelintézetnél lekötött és zárolt pénzüsszeg formájában) kell rendelkeznie;
- * **köztartozásmentes** adózónak kell lennie;
- * vezető tisztségviselője, vezető beosztású munkavállalója és a tevékenységért felelős személy vagy egyéni vállalkozás esetén az egyéni vállalkozó nem volt olyan vállalkozás tulajdonosa, tagja, vezető tisztségviselője, vezető beosztású munkavállalója, amelyet a tevékenység megkezdését megelőző öt éven belül az utazásszervezői vagy utazásközvetítői tevékenységre vonatkozó jogszabályi rendelkezések megsértése vagy ilyen tevékenység engedély nélküli folytatása miatt jogerős határozatban **eltiltottak** az utazásszervezői vagy utazásközvetítői tevékenység végzésétől.

A MKEH a nyilvántartásba vételt követően folyamatosan figyelemmel kíséri és ellenőrzi a nyilvántartásba bejegyzett, engedéllyel rendelkező utazási vállalkozások esetében azt, hogy a fenti feltételek működésük teljes időtartama alatt teljesüljenek. Működési szabálytalanság, valamint a bejegyzési feltételek valamelyikének való nem megfelelés esetén a hatóság számos szankciót alkalmazhat, melyek között a pénzbírság kiszabása, a tevékenység folytatásától való eltiltás, és végső soron a nyilvántartásból való törlés lehetőségével is lehet.

A **tartós szálláshasználati szolgáltatók** (*timeshare* szolgáltatók) szállás időben megosztott használati jogára vonatkozó szerződéseket kötnek a fogyasztókkal.⁴ A timesharing lényege, hogy az egy évet mindenképpen meghaladó szerződés alapján a fogyasztó jogot szerez arra, hogy minden évben az év meghatározott időszakában használja a szerződésben megjelölt szállást. Ezzel tervezhetővé válik a fogyasztó vakációja, és minden évben a már jól ismert szálláson töltheti nyaralását. A timesharing veszélyeinek kiküszöbölése érdekében a MKEH a tartós szálláshasználati szolgáltatók nyilvántartásba vételét megelőzően vizsgálja, hogy a szolgáltató a jogszabályban megkövetelt tartalmi elemeknek megfelelően állította-e össze a fogyasztóval megkötendő szerződésre és a szállásra (termékre) vonatkozó tájékoztatóját és információs füzetét, valamint a szállásnak helyt adó ingatlan jogi háttere rendezett-e. A timesharing szerződések teljesítésével kapcsolatban felmerülő jogviták ugyanis jellemzően a fogyasztó elégtelen tájékoztatására, valamint az ingatlan jogi sorsa körüli bizonytalanságokra vezethetők vissza, különösen akkor, ha az ingatlan külföldön található. A nyilvántartásba vételt követően a MKEH ellenőrzi a szolgáltató tevékenységét, és jogsértés esetén pénzbírságot szabhat ki vele szemben, felfüggesztheti az értékesítési tevékenység végzését, eltilthatja a szolgáltatót a tevékenység folytatásától és törölheti a nyilvántartásból.

Az **idegenvezetők** csak a MKEH által történő nyilvántartásba vételt igazoló hatósági igazolvány birtokában végezhetik tevékenységüket.⁵ Az idegenvezetői szakképesítésen túl a bejelentésben megjelölt idegen nyelvek ismeretét tanúsító okiratok másolatát is csatolni kell az eljárásban. A lovas szolgáltatók⁶ esetében a MKEH ellenőrzési tevékenysége a szolgáltatáshoz szorosan hozzátartozó ló tartási körülményeire, a szakmai tevékenységért felelős személy szakképesítésének igazolására, valamint a szolgáltatás igénybevevőinek biztonságára is kiterjed.

A fenti turisztikai szolgáltatások ellenőrzése mellett a MKEH Idegenforgalmi Osztályának a hatáskörébe tartoznak a **Széchenyi Pihenő Kártya** kibocsátásához és felhasználásához kapcsolódó nyilvántartási és ellenőrzési feladatok is.⁷ A Hivatal veszi ugyanis nyilvántartásba a kártyát kibocsátó intézményeket, és ellenőrzi – a kártya kibocsátásáról szóló rendeletben foglaltaknak megfelelően – tevékenységüket. Az ellenőrzés eredményéről rendszeresen jelentést köteles tenni a nemzetgazdasági miniszternek.

Az MKEH a feladatai ellátása során együttműködik a települési önkormányzat **jegyzőjével**, a turisztikai **szolgáltatók érdekképviselői szervezeteivel**, a **rendőrséggel**, mely szervek a Hivatal számára adatokat szolgáltatnak, információt adnak át, és adott esetben a Hivatal által alkalmazott intézkedések végrehajtásában működnek közre.

4. Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság

A turisztikai igazgatáshoz kapcsolódó feladatokat ellátó közigazgatási szervek között is kiemelt szerepe van a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóságnak, mely a turisztikai szolgáltatásokat nyújtó vállalkozásokkal kapcsolatba kerülő **fogyasztók érdekeinek védelmében** szintén kifejtenek ellenőrzési tevékenységet.

5. Magyar Turizmus Zrt.

A turisztikai igazgatás fontos területe a marketing. A Magyar Turizmus Zrt. a **nemzeti turisztikai marketingszervezet**, melynek feladata, hogy belföldön és külföldön egyaránt **marketingkommunikációs tevékenységet** fejtsen ki, ezzel erősítve Magyarországot ismertségét, a népszerűségét a turisták körében. A Magyar Turizmus Zrt. feladatai közé tartozik továbbá, hogy **versenysemleges módon** segítse a **hazai turisztikai szolgáltatók által kínált termékek piacra jutását**. Ennek érdekében működteti például az itthon.hu portált és a Nemzeti Turisztikai Adatbázist. A Magyar Turizmus Zrt. **külképviselőket** is működtet a világ számos országában (Amerikai Egyesült Államok, Ausztria, Németország, Olaszország, Spanyolország, Benelux államok, Csehország, Szlovákia, Lengyelország, Románia, Ukrajna, Egyesült Királyság, skandináv államok, Franciaország, Oroszország, Izrael, Japán, Kína). A külképviseletek elsődleges célja, hogy az országnak, mint turisztikai célpontnak az ismertségét növeljék, nemzetközi megítélését javítsák azokon a külföldi piacokon, melyek Magyarország turizmusa számára a legfontosabbak, illetve ahonnan dinamikus növekvő számban érkeznek látogatók az országba. A Magyar Turizmus Zrt. az ország kilenc turisztikai régiójában **Regionális Marketing Igazgatóságokat** is működtet, amelyeknek fő feladata a régiók identitásnövelése, a vidék felzárkóztatása és ismertségének növelése, a régióban tevékenykedő szolgáltatók minőségi turisztikai termékek kialakítására, és szinten tartására való ösztönzése. A marketing igazgatóságok a fenti célok megvalósítása érdekében kapcsolatot

4 141/2011. (VII. 21.) Korm. rendelet a szállás időben megosztott használati jogára, a hosszú távú üdülési termékekre vonatkozó szerződésekről, valamint a tartós szálláshasználati szolgáltatási tevékenységről.

5 33/2009. (XII. 18.) ÖM rendelet az idegenvezetői tevékenységről.

6 14/2008. (XII. 20.) ÖM rendelet a lovas szolgáltató tevékenységről.

7 55/2011. (IV. 12.) Korm. rendelet a Széchenyi Pihenő Kártya kibocsátásának és felhasználásának szabályairól.

tartanak a helyi turisztikai szolgáltatókkal és szervezetekkel, részt vesznek a termékfejlesztésben, a népszerűsítő és turisztikai tárgyú kiadványok elkészítésében, képviselik a régiót és annak szolgáltatóit belföldön és külföldön egyaránt.

A Magyar Turizmus Zrt. szakmai irányításával működnek az országot behálózó **Tourinform irodák**, amelyek ingyenesen információkkal látják el a magyar és a külföldi turistákat. Az irodák feladatkörébe tartozik továbbá minden olyan tevékenység, amellyel a települési, térségi turisztikai marketing gyakorlati megvalósulását segíthetik (pl. turisztikai kiadványok, kártyák terjesztése, a Nemzeti Turisztikai Adatbázis tartalmának aktualizálása stb.). Jelenleg közel 130 Tourinform iroda működik Magyarországon.

A Magyar Turizmus Zrt. keretein belül nonprofit szervezetként működő Magyar Kongresszusi Igazgatóság (a továbbiakban: MKI) elsődleges célja, hogy **népszerűsítse hazánk konferencia turisztikai adottságait**, konferenciák megtartására szolgáló helyszíneit külföldön és belföldön egyaránt. Fő feladatai közé tartozik az érdeklődők és a piaci szereplők ingyenes, folyamatos információval való ellátása, adatgyűjtés, adatkezelés, promóciós anyagok készítése, szakmai képviselet és a nemzetközi szervezetekkel való kapcsolattartás.

6. Nemzeti Turisztikai Bizottság

A Nemzeti Turisztikai Bizottság⁸ (a továbbiakban: NTB) a turizmus állami irányítása és a turizmus civil szférája közötti **egyvezetű fórum**, mely többek között részt vesz a nemzeti **turizmusfejlesztési stratégia elveiről szóló döntések előkészítésében**, figyelemmel kíséri és értékeli a belföldi és a nemzetközi turizmus fejlődését, véleményezi a Turisztikai célleírászat felhasználásának irányait, elveit, valamint a Magyar Turizmus Zrt. és a turisztikai régiók marketingstratégiáját. Az NTB elnökét, szakmai társelnökét és tagjait a miniszter kéri fel; megbízatásuk határozatlan időre szól. A tagok jellemzően a hazánkban jelentős turisztikai szakmai szervezetek tagjai közül kerülnek ki.

7. Regionális Idegenforgalmi Bizottságok

A Regionális Idegenforgalmi Bizottságok (a továbbiakban: RIB)⁹ az országos idegenforgalmi politika célkitűzéseire igazodva ellátják a **regionális idegenforgalmi állami feladatokat**, és **segítik az önkormányzatokat a turizmussal összefüggő feladataik ellátásában**. Magyarországon kilenc turisztikai régió és bizottság került kialakításra:

- * Budapest-Közép-Dunavidéki RIB
- * Észak-Magyarországi RIB
- * Észak-Alföldi RIB
- * Tisza-tavi RIB
- * Dél-Alföldi RIB
- * Közép-Dunántúli RIB
- * Balatoni RIB
- * Dél-Dunántúli RIB
- * Nyugat-Dunántúli RIB

A bizottságok 9-13 tagból állnak, működésük felett a szakmai felügyeletet a miniszter látja el. A RIB elnökét és tagjait is a miniszter kéri fel. A RIB maga határozza meg székhelyét, és a feladatait munkaszervezetei útján, testületi ülés formájában látja el.

⁸ 15/2008. (HÉ 51.) ÖM utasítás a Nemzeti Turisztikai Bizottság szervezetéről és működéséről

⁹ 28/1998. (V. 13.) IKIM rendelet a Regionális Idegenforgalmi Bizottságok, valamint a Regionális Idegenforgalmi Bizottságok munkaszervezeteinek feladatairól

Önellenőrző kérdések

1. Milyen feladatai vannak az Országgyűlésnek a turizmus igazgatásával kapcsolatban?

.....
.....
.....
.....

2. A kormány mely tagjának feladata a turizmussal kapcsolatos politika megvalósítása?

.....

3. Milyen hatásköröket gyakorol a turisztikai igazgatással kapcsolatban a Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal?

.....
.....
.....
.....
.....

4. Melyik az a közigazgatási szerv, amelynek kiemelt jelentősége van a fogyasztók érdekeinek védelme terén?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

IV. A turizmus irányításával együttműködő szervezetek

A turisztikai igazgatás állami szervezetrendszerének hatékonyságát jelentősen növeli, hogy az idegenforgalmi szektorban számos olyan szakmai és civil szervezet is tevékenykedik, mely akár jogszabályban rögzített feladatokat ellátva, akár az önszerveződés és belső önkormányzatiság alapján közreműködik a magyar turizmus fejlesztésében és a turisztikai szolgáltatások színvonalának javításában.

1. A vállalkozások által létrehozott szakmai szervezetek

A civil szerveződések között a teljesség igénye nélkül megemlíthetjük a **Falusi és Agroturizmus Országos Szövetségét** (a továbbiakban: FATOSZ), mely a falusi turizmus üzletágban tevékenykedők gazdasági- és jogi érdekképviseletének ellátását, tájékoztatását, a falusi turizmus keretében kínált szolgáltatások piacra juttatását, az országos szakmai szervezetekkel való együttműködési rendszer kiépítését jelölte ki feladatául. Szintén civil önszerveződés a **Magyar Turisták Egyesülete**, a **Magyar Nemzeti Gasztronómiai Szövetség**, a **Magyar Camping és Caravanning Club (MCCC)**, a **Magyar Kempingek Szakmai Szövetsége**.

Az idegenforgalmi szektorban tevékenykedő vállalkozások önszerveződései között meg kell említenünk a **Magyarországi Rendezvényszervezők – és Szolgáltatók Szövetségét (MaReSz)**, a **Magyar Szállodaportások Aranykulcs Egyesületét**, a **Magyarországi Ifjúsági Szállások Szövetségét**, a **Magyar Utazásszervezők és Utazásközvetítők Szövetségét**, a **Magyarországi Idegenvezetők Szövetségét**, a **Magyar Vendéglátó Szövetséget**, valamint a **Magyar Vendéglátók Ipartestületét**. A vállalkozások által létrehozott civil szervezetek jelentősége a szolgáltatások színvonalának önfejlesztésében, szakmai ajánlások megfogalmazásában, bizonyos esetekben etikai kódexek és szakmai szolgáltatásnyújtási standardok megfogalmazásában és betartásában, valamint a szektort érintő marketingtevékenységben ölt testet.

2. Magyar Nemzeti Üdülési Alapítvány

A Magyar Nemzeti Üdülési Alapítványt Magyarország Kormánya és hat szakszervezeti tömörülés hozta létre 1992-ben. Az Alapítvány fő feladatai közé tartozik a **nemzeti üdültetés rendszerének működtetése**, ennek keretében az **Erzsébet-program végrehajtásáról** való **gondoskodás**. A Magyar Nemzeti Üdülési Alapítvány bocsátja ki az Erzsébet-utalványt, melyet fogyasztásra készétel vásárlására, melegkonyhás vendéglátóhelyi szolgáltatások igénybevételére, és jogszabályban meghatározott egyéb termékek vásárlására és szolgáltatások igénybevételére lehet felhasználni. Az Erzsébet-utalvány kibocsátásával keletkező, ráfordításokkal csökkentett bevételt az Alapítvány szociális üdültetési célokra, ezzel kapcsolatos szolgáltatások nyújtására, illetve egyéb szociális programok végrehajtására használja fel.

3. Nemzetközi turisztikai szervezetek

A hazai idegenforgalmi piac kínálatára, a szolgáltatásokat igénybe vevők védelmének hatékony ellátására nagy hatást gyakorolnak olyan nemzetközi turisztikai szervezetek, mint az **ENSZ Turisztikai Világszervezete** (a továbbiakban: UNWTO). Az UNWTO egyik legjelentősebb kezdeményezése a **turizmus globális etikai kódexének megalkotása**, melynek célja, hogy ajánlásaival maximalizálja a turizmus társadalmi és gazdasági jótékony hatásait, míg a lehető legminimálisabbra csökkentse a turizmussal járó negatív hatásokat. Az ENSZ tagországai közül voltak, akik nemzeti turisztikai jogalkotásukba is átültették az etikai kódex számos ajánlását, így az kikényszeríthető szabállyá változott.¹⁰ Az UNWTO-nak 156 ország – köztük Magyarország is – tagja. Az Európai Turisztikai Bizottság (a továbbiakban: ETC) Európa 39 állama által alapított nonprofit szervezet, melynek elsődleges feladata a kontinens turisztikai piacának fejlesztése és bemutatása.

Önellenőrző kérdések

1. Miért fontos a szakmai és a civil szervezet részvétele és bekapcsolása a turisztikai igazgatásba?

.....
.....
.....

2. Melyek a Magyar Nemzeti Üdülési Alapítvány fő feladatai?

.....
.....
.....
.....

3. Soroljon fel legalább 5 olyan, a vállalkozások által létrehozott szakmai szervezetet, amely a turisztikai irányítással együttműködik!

.....
.....
.....
.....
.....

4. Milyen szerepet töltenek be a vállalkozások által létrehozott szakmai szervezetek a turisztikai igazgatásban?

.....
.....
.....
.....

5. Milyen területen jelentős az ENSZ Turisztikai Világszervezetének a tevékenysége?

.....
.....
.....
.....

V. Vállalkozások a turizmus területén

A turisztikai vállalkozásokat két csoportba sorolhatjuk: az elsődleges, ún. primer vállalkozások fő profilja a turizmus, így a turisztikai piac változásai elsődlegesen és meghatározó jelleggel érintik ezeket a vállalkozásokat. A másodlagos, ún. szekunder vállalkozások ugyan nem elsősorban a turizmushoz, idegenforgalomhoz kapcsolódó termékeket kínálnak, szolgáltatásokat nyújtanak, de természetüknél fogva ezeket a termékeket és szolgáltatásokat – régióként változó intenzitással – a turisták is igénybe veszik. **Primer turisztikai szolgáltatók** a következő vállalkozások:

- * szálláshelyek;
- * utazási irodák (utazásszervezők és utazásközvetítők egyaránt);
- * turisztikai közlekedési eszközök;
- * idegenvezetők
- * gyógyturizmust szolgáló létesítmények;
- * utasbiztosítást nyújtó biztosítótársaságok;
- * utazási cikkekkel, termékekkel kereskedők (ország vagy régió specifikus ajándékokkal, termékekkel kereskedők, kölcsönzők, stb.)

1. Szálláshelyek

Szálláshelynek minősül a szálláshely-szolgáltatás céljából létesített vagy használt épület, önálló rendeltetési egységet képező épületrész vagy terület. A szálláshelyek több **típusát** különbözteti meg a magyar jog.¹¹

Szálloda az a kizárólag szálláshely-szolgáltatás folytatása céljából létesített szálláshelytípus, amelyben a szálláshely szolgáltatása mellett egyéb szolgáltatásokat is nyújtanak, és ahol a hasznosított szobák száma legalább tizenegy, az ágyak száma legalább huszonegy.

Panzió az a kizárólag szálláshely-szolgáltatás folytatása céljából létesített szálláshelytípus, ahol az e célra hasznosított szobák száma legalább hat, de legfeljebb tíz, az ágyak száma legalább tizenegy, de legfeljebb húsz.

Kemping az a külön területen kizárólag szálláshely-szolgáltatás folytatása céljából létesített szálláshelytípus, amelyben szállás céljából a vendégek és járműveik számára elkülönült területet (területegység), illetve üdülőlábazat (lakóegység) és egyéb kiszolgáló létesítményeket (például tisztálkodási, mosási, főzési, egészségügyi célokat szolgáló vizesblokk, portaszolgálat stb.) biztosítanak, és amely legalább kilenc lakóegységgel rendelkezik.

Üdülőlábazat az a kizárólag szálláshely-szolgáltatás folytatása céljából, közművesített területen létesített szálláshelytípus, amelyben a vendégek részére a szállást különálló épületben vagy önálló bejárattal rendelkező épületrészben (üdülőegységben) nyújtják, függetlenül a szobák vagy ágyak számától.

Közösségi szálláshely az a kizárólag szálláshely-szolgáltatás folytatása céljából létesített szálláshelytípus, amelyben az egy szobában található ágyak külön-külön is hasznosításra kerülnek, s ahol az e célra hasznosított szobák száma legalább hat, az ágyak száma legalább tizenegy.

Egyéb szálláshely a szálláshely-szolgáltatás céljára hasznosított, az előző szálláshely kategóriák alá nem tartozó, nem kizárólag szálláshely-szolgáltatás rendeltetéssel létesített önálló épület vagy annak lehatárolt része, ahol az e célra hasznosított szobák száma legfeljebb nyolc, az ágyak száma legfeljebb tizenhat.

Falusi szálláshely a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Tervének elfogadásáról és a Balatoni Területrendezési Szabályzat megállapításáról szóló 2000. évi CXII. törvény szerint kiemelt üdülőkörzethez nem tartozó települések, valamint a természetes gyógytényezőkről szóló külön jogszabály alapján törzskönyvezett gyógyhelyek kivételével az 5000 fő alatti településeken, illetve a 100 fő/km² népsűrűség alatti területeken található olyan egyéb szálláshely, amelyet úgy alakítottak ki, hogy abban a falusi életkörülmények, a helyi vidéki szokások és kultúra, valamint a mezőgazdasági hagyományok komplex módon, adott esetben kapcsolódó szolgáltatásokkal együtt bemutatásra kerüljenek.

¹¹ 239/2009. (X. 20.) Korm. rendelet a szálláshely-szolgáltatási tevékenység folytatásának részletes feltételeiről és a szálláshely-üzemeltetési engedély kiadásának rendjéről 2. § c)-i) pontok

2. Utazási irodák

Az utazási irodák gyűjtőelnevezést az **utazásszervező** és **utazást közvetítő vállalkozások**ra egyaránt használjuk. Az utazási irodákat a MKEH veszi nyilvántartásba. A működés engedélyezésének lényeges feltétele utazásszervezők esetében a vagyoni biztosíték igazolása, amely az utazási szerződésekből eredő kötelezettségek teljesítésének biztosítékául szolgál nem kívánt eseményekre (pl. a vállalkozás fizetéseképtelenné válik).

3. Turisztikai közlekedési eszközök

A turisztikai közlekedési eszközöket működtető vállalkozások **kifejezetten a turizmushoz kapcsolódóan kínálnak közlekedési szolgáltatásokat**. Ide érthetők a kilátóhelyekre vezető felvonók, erdei kisvasutak, sétahajók, stb.

4. Idegenvezetők

Az idegenvezetői tevékenységet folytató személynek idegenvezető **szakképesítéssel** kell rendelkeznie. Csak azokon a nyelveken lehet idegenvezetői tevékenységet folytatni, amelyek tekintetében az idegenvezető nyelvvizsgát tett, vagy azzal egyenértékű nyelvismerettel rendelkezik. Az **idegenvezető igazolványát** a MKEH adja ki.

5. Szekunder turisztikai vállalkozások

A **szekunder turisztikai vállalkozások** közé soroljuk a vendéglátóhelyeket (éttermek, fogadók, kocsmák, büfék, stb.), közlekedési vállalatokat (helyi tömegközlekedést is ideértve) és mindazokat a termelési és szolgáltatási szektorban tevékenykedő vállalkozásokat, amelyeknek termékeit, szolgáltatásait legalább estenként turisták is igénybe veszik.

Önellenőrző kérdések:

1. Hogyan csoportosíthatjuk a turisztikai szolgáltatókat? Mi adja a csoportosítás alapját?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. Milyen szálláshely típusokat különböztethetünk meg?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

3. Mit takar az utazási iroda elnevezés?

.....
.....

4. Melyek a feltételei az idegenvezetői tevékenység folytatásának?

.....
.....
.....

5. Mely vállalkozások sorolhatóak a szekunder turisztikai vállalkozások közé?

.....
.....
.....
.....

VI. Fogyasztóvédelmi rendelkezések a turisztikai szolgáltatások piacán

A turisztikai termékek és szolgáltatások igénybevevői döntő részben fogyasztók, azaz olyan természetes személyek, akik önálló szakmai-gazdasági tevékenységi körükön kívül, saját szükségleteik kielégítése céljából veszik igénybe a turizmus által kínált szolgáltatásokat. A turisztikai vállalkozásokkal kapcsolatos igazgatási feladatok mellett így kiemelt fontosságúak azok a fogyasztóvédelmi rendelkezések, melyek a szolgáltatásokat igénybevevő fogyasztók tájékoztatására, érdekvédelmére, valamint jogérvényesítési lehetőségeinek biztosítására vonatkozóan tartalmaznak előírásokat.

1. Utazási szerződések

Utazási szerződés alapján a vállalkozó utazási iroda köteles a szerződésben meghatározott utazásból, az út egyes állomásain való tartózkodásból és az ezzel összefüggő részszolgáltatásokból – így különösen szállás, étkezés – álló szolgáltatást teljesíteni, a megrendelő pedig köteles díjat fizetni. A részszolgáltatások körébe érhető szolgáltatások még az étkezés, idegenvezetés, szórakozás és kulturális program. Az utazási szerződésekre vonatkozó szabályozás sajátossága, hogy a rendeletben¹² foglalt előírásoktól az **utas hátrányára nem lehet eltérni**. Az utas hátrányára eltérő szerződési rendelkezések semmisek, helyükbe a rendelet vonatkozó rendelkezései lépnek. A diszpozitivitás szerződési jogi főszabálya így az utazási szerződések körében fogyasztóvédelmi indíttatásból átváltozik **egyoldalú kógenciává**. Fontos azonban hangsúlyozni, hogy az utas hátrányára való eltérés nem teszi érvénytelenné a szerződés egészét, csupán annyi történik, hogy az érvénytelen részek helyébe a rendelet előírásai lépnek.

Az utas érdekeit szolgálja az a rendelkezés is, amely az utazási **szerződés írásba foglalását** követeli meg. A későbbi bizonyíthatóság, a szolgáltatás megfelelése kérdésében kialakuló esetleges jogvita eldöntésénél az írásbeliség érvényességi kellékként való előírása jelentős segítséget jelent. Az írásbeliségen túl a szerződést papíron vagy – ha azt elektronikus dokumentumba foglalták – más tartós adathordozón az utas rendelkezésére kell bocsátani.

Az utazási jogviszony egyik legfontosabb eleme az utas szempontjából a **részvételi díj**. Garanciális szabály, hogy az utazási szerződésben meghatározott díjak nem emelhetők, kivéve, ha a díjmelés lehetőségéről a szerződés rendelkezik. A díjmelés jogának fenntartása azonban még mindig nem elegendő ok a díjmelés meglépésére. A díjmelés ilyenkor is kizárólag a szállítási költségek (beleértve az üzemanyagköltségeket is) változása miatt, valamint a szerződésben vállalt részszolgáltatásokhoz kapcsolódó adó, illeték, és egyéb kötelező terhek (így különösen üdülőhelyi illeték, horgonyzási díj, repülőtéri illeték) valamint esetleges devizaárfolyamok időközi változása miatt lehetséges. Még ezekre az utazási vállalkozón kívüli indokokra alapított díjmelés sem lehetséges az indulást megelőző 20 napon belül. Az utazás megkezdése előtti 20 napos periódus tehát kivételt nem tűrően mentes a díjmelés alól.

A szerződés megkötésekor **előleg** címén az utastól a díj legfeljebb 40%-nak befizetése követelhető. E szabály alól annyiban van helye kivételnek, hogy ha a külföldi közreműködővel kötött szerződés ennél szigorúbb előlegfizetési szabályokat tartalmaz, akkor ezeket az utazási vállalkozó az utassal szemben is érvényesítheti. A díj teljes összegének megfizetését az utazás megkezdése előtt 30 nappal igényelheti legkorábban az utazási vállalkozó. A külföldi közreműködővel kötött eltérő tartalmú szerződés ebben az esetben is kivételt jelent a főszabály alól.

A rendelet az utas számára biztosítja az utazás más személyre történő **engedményezésének** jogát. Az utas jogosult a szerződésben lekötött utazásban való részvétel jogát olyan harmadik személyre engedményezni, aki megfelel az utazási szerződésben meghatározott utazási feltételeknek. Az engedményezés tényéről az utazásszervezőt haladéktalanul köteles értesíteni. Engedményezés esetén az engedményezést megelőzően keletkezett szerződéses kötelezettségekért, valamint az engedményezésből eredő igazolt többletköltségek megfizetéséért az engedményező utas és az engedményes harmadik személy egyetemleges felelősséggel tartozik.

Az utazásszervező felel az utazás nem teljesítéséből vagy hibás teljesítéséből eredő károkért (**szerződésszegés**). Mentésülni abban az esetben tud, ha bizonyítja, hogy a hibás teljesítés sem az ő, sem az általa igénybevett közreműködő magatartására nem vezethető vissza. Különösen az eredményezheti az utazásszervező sikeres mentesülését, ha a szerződés teljesítésében mutatkozó hiányosságok az utas magatartására vezethetők vissza, vagy a hiba olyan harmadik személy magatartására vezethető vissza, aki az utazási szerződésben vállalt szolgáltatás teljesítésével nincs kapcsolatban, és a hibát az utazásszervező ésszerű elvárhatóság mellett sem láthatta előre, illetve azt nem volt képes elhárítani. Mentésül az utazásszervező *vis maior* (elháríthatatlan külső esemény, pl. természeti katasztrófák) esetén is. Ha az utas

¹² 281/2008. (XI. 28.) Korm. rendelet az utazási szerződésről

szervésszegést észlel, az utazási szolgáltatás bármilyen hibájával szembeül, a hiba felfedezése után haladéktalanul köteles kifogását az utaskísérővel vagy a helyszíni szolgáltatóval közölni, akik e bejelentésről jegyzőkönyvet kötelesek felvenni.

A szerződés megszűnése kapcsán sajátosan alakul az **elállási jog** gyakorlásának és jogkövetkezményeinek a problémája. Az elállási jog a szerződést felbontja, így főszabály szerint helyre kell állítani az eredeti állapotot, azaz olyan helyzetet kell teremteni, mintha a szerződés létre sem jött volna a felek között.

Az **utazásszervező** az utazás megkezdése előtt legkésőbb 20 nappal írásban tett nyilatkozattal **elállhat** a szerződéstől:

- * Ha az utazásszervező nem az utas érdekkörében felmerült okból állt el a szerződéstől, az utas az eredetivel azonos vagy magasabb értékű helyettesítő szolgáltatásra tarthat igényt. Ha helyettesítő szolgáltatást nem képes nyújtani az utazási vállalkozó, akkor az utas követelheti a teljes befizetett díj azonnali visszafizetését, valamint a díj után jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatot.
- * Az utas a fenti jogkövetkezményeken túl az elállás következtében felmerült kárának (ideértve a nem vagyoni kárt is) megtérítését is követelheti, kivéve, ha
 - * az utazásszervező elállására általa előre nem befolyásolható, ésszerűen el nem hárítható olyan külső körülmény miatt került sor, amelyet a szerződéskötés idején nem látott és ésszerű elvárhatóság mellett nem láthatott előre (*vis maior*);
 - * a jelentkezők létszáma a meghirdetett legalacsonyabb résztvevőszámot nem érte el.

Az **utas** a szerződéstől az utazás megkezdése előtt írásbeli nyilatkozatával **bármikor elállhat**:

Ha az utas nem a saját érdekkörében felmerült okból áll el, kárának megtérítését követelheti. Különösen ilyen oknak minősül, ha a jogszerűen eszközölt díjmelés mértéke a 8%-ot meghaladja, vagy az úti célt vagy ahhoz vezető útvonalon érintett területet a külügyminiszter honlapján „utazásra nem javasolt” területként jelöli meg.

Az utas elállása esetére (kivéve a nem saját érdekkörében felmerült okból történt elállás fenti eseteit, valamint az utazás megkezdését megelőző 60 napon korábbi elállás esetén) a szerződésben bánatpénz is kiköthető. A bánatpénz mértéke a szolgáltatás díját nem haladhatja meg.

2. Timesharing

A világ számos országában elterjedt az a gyakorlat a XX. század utolsó harmadában, hogy a tehetősebb emberek saját tulajdonú nyaralót vásároltak maguknak belföldön vagy külföldön, és hasonló ingatlan tulajdonjogával rendelkező ismerőseikkel cserélték egymás között az „üdülési jogot”. Ez volt a kiindulópontja az azóta már hazánkban is létező *timesharing* szerződéseknek, amelyek alap gondolata olyan rendszer működtetése, melyben egy értékesítő azzal a céllal vásárol meg ingatlanokat (jellemzően nyaralókat), hogy azt ügyfeleinek minden évben egy meghatározott időszakban bérbé adja. A rendszer résztvevői pedig egy ilyen ingatlanra megszerzett, minden évben azonos időszakban visszatérő „üdülési jogukat” akár cserélhetik is egymás között.

A timesharinget a magyar jog a **szállás időben megosztott használati jogának megszerzésére vonatkozó szerződésnek** keresztelte el.¹³ A szerződés alapján a fogyasztó a vállalkozástól ellenérték fejében közvetlenül vagy közvetve határozatlan vagy egy évet meghaladó időtartamra jogot szerez egy vagy több szállás ismétlődő, meghatározott időtartamú használatára. A timesharing szerződés lényege tehát abban áll, hogy a fogyasztó az értékesítővel megkötött szerződés alapján **hosszabb időre** (1 évet meghaladó időtartamra) **használati jogot szerez** egy vagy több szállás vonatkozásában. A használati jog azonban nem egyszerű bérleti jog, mert nem folyamatosan áll fenn a szerződés időtartama alatt, hanem **az év egy előre megállapított időszakában évenként visszatérő jelleggel** illeti meg a fogyasztót. A szerződés azt az előnyt nyújtja a fogyasztónak, hogy minden évben pontosan tudja, mikorra ütemezze szabadságát, és akár a használatában álló ingatlan, akár ennek felhasználásával más hasonló keretek között használatra megszerzett ingatlanát üdülésre használja. A timesharing szerződések ugyanazon vállalkozásnál rendszert alkotnak, és a rendszerben résztvevő fogyasztók – amennyiben nem szeretnék évről-évre ugyanazon helyen eltölteni szabadidejüket – egymás között, a vállalkozás által meghatározott pontrendszerben cserélhetik el üdülési jogaikat. Minden fogyasztó üdülési joga egy bizonyos pontszámot ér a rendszerben, és ezekkel a pontokkal fizet a másik ingatlan használatáért. Az is elképzelhető, hogy az ingatlanokon fennálló üdülési jog azonos értékű egy rendszeren belül, és csereüdülések segítik hozzá a fogyasztókat a timesharing adta előnyök kiaknázáshoz.

13 141/2011. (VII. 21.) Korm. rendelet a szállás időben megosztott használati jogára, a hosszú távra szóló üdülési termékekre vonatkozó szerződésekről, valamint a tartós szálláshasználati szolgáltatási tevékenységről.

A timesharing jogviszony két oldalán a fogyasztó és a vállalkozás áll. A vállalkozásra vonatkozóan a jogszabály szigorú követelményeket támaszt: a MKEH nyilvántartásába bejegyzett jogalanynak kell lennie. A szerződés csak **írásban** érvényes. A szerződés egy példányát a fogyasztó részére át kell adni. A szerződés kiegészítője egy olyan írásbeli tájékoztató, amely a vállalkozás adatait, a használati jog tartalmának pontos meghatározását, az ingatlan megjelölését, komfortfokozatát, állapotát, az ellenszolgáltatás összegét és fizetési módját, valamint az elállási jogról szóló tájékoztatót tartalmazza. Ezt a tájékoztatót a rendelet melléklete blankettaként tartalmazza.

A szerződés megkötése mellett fogyasztóvédelmi jelleggel a módosítás lehetőségét is behatárolja a jogszabály. A fogyasztót védő szabály, hogy a felek ellenkező kikötése hiányában a vállalkozás az írásbeli tájékoztató tartalmi elemein csak akkor változtathat, amennyiben erre a körülmények rajta kívül álló okból bekövetkezett jelentős módosulása miatt kerül sor.

A fogyasztó **díjfizetése** kétirányú: egyrészt fizet a használati jog megszerzéséért a szerződés megkötésekor, másrészt az ingatlan használatáért. A vállalkozás a díjat csak a szerződésben meghatározott módon és mértékben emelheti meg. A díjemelést indokolni kell, és közölni kell a fogyasztóval. Ha a vállalkozás a fent említett csererendszert is működtet, akkor ezért a fogyasztó éves tagsági díjat fizet.

A fogyasztót timesharing esetében megilleti az **objektív elállás joga**. A szerződés megkötésétől számítva 14 napon belül indokolás nélkül elállhat a szerződéstől. Ha azonban a szerződéskötés nem a rendeletben rögzített menetben történt, azaz a vállalkozás az írásbeli tájékoztatót a szerződéskötést megelőzően nem bocsátja a fogyasztó rendelkezésére, az elállási határidő kézhezvételtől számított 1 év és 14 napra emelkedik. Amennyiben a szerződés vagy a tájékoztató hiányos, nem tartalmazza a rendeletben rögzített kötelező tartalmi elemeket, úgy a 14 napos elállási határidő akkor kezdődik, amikor valamennyi hiányzó adatot írásban kiegészít a vállalkozás. Ha a vállalkozás a tájékoztató kötelezettségének 3 hónapon belül eleget tesz, akkor ettől az időponttól 14 napon belül gyakorolhatja a fogyasztó objektív elállási jogát. Az elállási jog gyakorlása csak írásban érvényes. Garanciális szabály az **előlegfizetés tilalma**. Ennek értelmében az elállási jog gyakorlására nyitva álló határidő lejártát megelőzően a vállalkozás a fogyasztótól fizetést semmilyen jogcímen nem követelhet, és nem fogadhat el.

Amennyiben a vállalkozás jogszabályi vagy szerződéses kötelezettségeit megszegi, a polgári jogi jogkövetkezmények mellett vele szemben közjogi szankciók is alkalmazhatók. A Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság és a Gazdasági Versenyhivatal a MKEH-nál eljárást kezdeményezhet a vállalkozás ellen. A MKEH kezébe a rendelet a törlés szankcióját adja. Törlésre akkor kerül sor, ha a vállalkozás a tevékenység megkezdésére és folytatására előírt feltételekkel nem rendelkezik, vagy ellene a bíróság felszámolási eljárást rendelt el. A szerződést így a fogyasztó elállási joga, valamint a határozott idő lejártá mellett a Hivatal törlési határozata is megszüntetheti.

Önellenőrző kérdések

1. Hogyan nevezzük a turisztikai szolgáltatásokat igénybe vevő alanyi kört? Határozza meg fogalmát!

.....
.....

2. Mit értünk utazási szerződés alatt?

.....
.....
.....
.....
.....

3. Mit jelent az egyoldalú kógencia az utazási szerződések szabályozásában?

.....
.....
.....
.....

4. Hogyan alakul az utas elállási joga utazási szerződéseknél?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

5. Mi a különbség az utazásszervező és az utazásközvetítő vállalkozások között?

.....
.....
.....
.....
.....

Irodalomjegyzék

BENCSIK András (szerk.): Közigazgatási jog: különös rész, Dialóg Campus, Budapest Pécs, 2012.

FAZEKAS Marianna (szerk.): Közigazgatási jog: különös rész, Osiris Kiadó, Budapest, 2011.

FÉZER Tamás: Idegenforgalom, utazási és utazásközvetítő szerződések, In: Szikora Veronika (szerk.): Magyar fogyasztóvédelmi magánjog - európai kitekintéssel, FOME, Debrecen, 2010. 97-126.

HORVÁTH Zoltán: A turizmusirányítás jövője Magyarországon, különös tekintettel a Balaton Régióban, Comitatus, Önkormányzati Szemle, 2009. 1-2., 106-117.

ROMÁN Róbert: A turizmus intézményrendszere és jogi szabályozása, Líceum Kiadó, Eger, 2009.

SALAMON András: Az utazási szerződés, Geomédia Kiadó, Budapest, 2001.

SZÖLLÖSSI László: Gazdasági közigazgatás: külkereskedelmi igazgatás, Államigazgatási Főiskola, Budapest, 1997.

ZOVÁNYI Nikolett: Az utazási szerződés Magyarországon és Európában, Az állam és jog alapvető értékei. 1. köt., 2010. 311-321.

Fogalomtár

Egyoldalú kógencia: olyan szabályozási módszer, ahol a jogszabályban megállapított rendelkezésektől a gyengébb fél hátrányára nem engedélyezett az eltérés.

Elállási jog: egyoldalú jognyilatkozat, mely a szerződést visszamenőleges hatállyal szünteti meg, felbontja.

Előleg: a szerződés megkötésekor átadott pénzösszeg, mely a vételárba beszámít.

Engedményezés: olyan jogügylet, amelyben a követelés eredeti jogosultja ingyenesen vagy visszerthes formában más személyre ruházza át a követelést.

Falusi szálláshely: az 5000 fő alatti településeken, illetve a 100 fő/km² népsűrűség alatti területeken található olyan egyéb szálláshely, amelyet úgy alakítottak ki, hogy abban a falusi életkörülmények, a helyi vidéki szokások és kultúra, valamint a mezőgazdasági hagyományok komplex módon, adott esetben kapcsolódó szolgáltatásokkal együtt bemutatásra kerüljenek.

Foglaló: a szerződés megkötésekor, a szerződéskötés jelül átadott pénzösszeg, szerződési biztosíték; bármelyik félnek felróható a szerződés meghiúsulása, egy foglalónyi részt veszít.

Használati jog: a dolog birtoklására és használatára vonatkozó tulajdonosi részjogosítvány.

Idegenforgalmi régió: Magyarország területén kialakított kilenc idegenforgalmi régió egyike.

Kemping az a külön területen kizárólag szálláshely-szolgáltatás folytatása céljából létesített szálláshelytípus, amelyben szállás céljából a vendégek és járműveik számára elkülönült területet (területegység), illetve üdülőházat (lakóegység) és egyéb kiszolgáló létesítményeket (például tisztálkodási, mosási, főzési, egészségügyi célokat szolgáló vizesblokk, portaszolgálat stb.) biztosítanak, és amely legalább kilenc lakóegységgel rendelkezik.

Közösségi szálláshely az a kizárólag szálláshely-szolgáltatás folytatása céljából létesített szálláshelytípus, amelyben az egy szobában található ágyak külön-külön is hasznosításra kerülnek, s ahol az e célra hasznosított szobák száma legalább hat, az ágyak száma legalább tizenegy.

Nemzeti turizmusfejlesztési koncepció: az idegenforgalmi fejlesztések és a turizmuspolitika fő irányait meghatározó program, melynek megalkotása a nemzetgazdasági miniszter feladata.

Panzió: az a kizárólag szálláshely-szolgáltatás folytatása céljából létesített szálláshelytípus, ahol az e célra hasznosított szobák száma legalább hat, de legfeljebb tíz, az ágyak száma legalább tizenegy, de legfeljebb húsz.

Primer turisztikai szolgáltatók: olyan vállalkozások, melyeknek fő profilja a turizmus, így az idegenforgalom piacának változásai elsődlegesen és meghatározó jelleggel érintik ezeket a vállalkozásokat.

Szálloda: az a kizárólag szálláshely-szolgáltatás folytatása céljából létesített szálláshelytípus, amelyben a szálláshely szolgáltatása mellett egyéb szolgáltatásokat is nyújtanak, és ahol a hasznosított szobák száma legalább tizenegy, az ágyak száma legalább huszonegy.

Szekunder turisztikai szolgáltatók: olyan vállalkozások, melyek elsősorban nem a turizmushoz, idegenforgalomhoz kapcsolódó termékeket kínálnak, szolgáltatásokat nyújtanak, azonban természetüknél fogva ezeket a termékeket és szolgáltatásokat – régióként változó intenzitással – a turisták is igénybe veszik.

Szerződésszegés: a jogszabályban vagy a szerződésben meghatározott követelményeknek nem megfelelő teljesítés.

Timeshare szerződés: a fogyasztó a vállalkozástól ellenérték fejében közvetlenül vagy közvetve határozatlan vagy egy évet meghaladó időtartamra jogot szerez egy vagy több szállás ismétlődő, meghatározott időtartamú használatára.

Turisztikai Célelőirányzat: a központi költségvetésről szóló törvényben a turizmusfejlesztési célokra elkülönített célelőirányzat.

Üdülőláz az a kizárólag szálláshely-szolgáltatás folytatása céljából, közművesített területen létesített szálláshelytípus, amelyben a vendégek részére a szállást különálló épületben vagy önálló bejárattal rendelkező épületrészben (üdülőegységben) nyújtják, függetlenül a szobák vagy ágyak számától.

Utazásközvetítő: olyan utazási vállalkozás, amely más utazásszervező által szervezett utak utasok számára való közvetítésével foglalkozik.

Utazásszervező: olyan utazási vállalkozás, amely saját maga által szervezett utazási szolgáltatást értékesít az utas részére.

Vis maior: erőhatalom; olyan esemény, mely tevékenységi körön kívül eső elháríthatatlan oknak minősül.